

евъ полагалъ голѣми усилия да отклони тия искания, като заявявалъ, че трѣбва да се подготвятъ и организиратъ българитѣ отъ всички кѣтове на Македония. За да се подготви още по-добре и самъ, той отишълъ за известно време отново въ чужбина. Ходилъ на нѣколко пѣти и въ София. Срѣщалъ се съ видни българи и чужденци. Единъ пѣтъ пожелалъ да говори и съ тогавашния министъръ-председателъ на България. Намѣрилъ го дома му и следъ разговора министрътъ казалъ, че е разговарялъ съ единъ великъ българинъ.

Дамянъ Груевъ, наричанъ отъ народа въ Македония и отъ всички свои познати Даме, постѣпилъ най-после учителъ въ Битолската гимназия, защото искалъ да организира добре за борба и българитѣ отъ тоя отдалеченъ край. И, наистина, въ кратко време, подпомаганъ отъ учители, будни граждани и възрастни ученици, той обединилъ за борба всички българи до албанскитѣ планини и до грѣцката граница.

Но една случка породила силно подозрение у турцитѣ и тѣ арестували маса българи, между които и Груевъ. Битолскиятъ затворъ скоро се превърналъ въ тайно революционно училище на арестуванитѣ бунтовници. Учителъ имъ билъ Даме. Той насърчавалъ малодушнитѣ, упѣтвалъ неопитнитѣ, калявалъ още повече смѣлитѣ. Билъ въ постоянна връзка съ останалитѣ извънъ затвора революционни дейци. Разрешавалъ всички въпроси, по които тѣ му докладвали. Мнозина невинно затворени отъ по-рано кротки и добродушни селяни, излизали отъ затвора подъ влияние на Груева разпалени бунтовници и смѣли борци. Презъ течение на неговия деветмесеченъ затворнически животъ революционното движение не само не замрѣло, но се засилвало още повече, направлявано и ръководено подъ носа на турцитѣ отъ безстрашния бунтовникъ. Него осѣдили и изпратили най-после на деветгодишно заточение, но многобройнитѣ му ученици и последователи продължили започнатото дѣло.

Следъ две години покрай други заточеници помилвали и пуснали на свобода и Груева. Но тъкмо въ това време български бунтовници хвърлили въ въздуха най-голѣмата банка въ Солунъ. Турската полиция почнала отново да дири Даме. Той билъ принуденъ да нарама пушка и да избѣга въ планинитѣ. Сѣщото лѣто свиква въ родното си село Смилево конгресъ и на 20 юлий 1903 г., на връхъ Илинденъ, се обявява готвеното въстание. Бързо пламнала